

TV-rechten voetbal niet opsplitsen

Met het verbod op de collectieve verkoop van live-uitzendingen van voetbalwedstrijden komt de voetbalsupporter in de kou te staan, meent

Pieter Verhoogt.

Vanaf volgend seizoen mogen betaald-voetbalorganisaties niet langer gezamenlijk de rechten van live-uitzendingen van wedstrijden verkopen. De Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) heeft vorige week besloten dat de collectieve verkoop zoals die nu plaatsvindt via de Eredivisie NV, de consument benadeelt. Zij meent dat individuele exploitatie van uitzendrechten door clubs zal leiden tot een groter aanbod van wedstrijden op televisie en meer aandacht voor de kleinere clubs, en beschouwt de collectieve verkoop als een kartelafpraak, waarvan de Nederlandse voetbalsupporter de dupe is.

De NMa lijkt bij haar uitspraak onvoldoende rekening te houden met de wetten van de sporteconomie. Met een verbod op collectieve verkoop slaan de marktwerkingsjuristen op twee punten de plank mis. Sterker, de uitspraak zal voor de voetbalkijkers eerder negatieve dan positieve consequenties hebben. Individuele exploitatie van uitzendrechten door voetbalclubs lijkt theoretisch wel mogelijk, maar in de praktijk zal altijd sprake zijn van kartelachtige samenwerking die de gewenste marktwerking in de weg staat. Voorts wordt het belang van opgelegde solidariteit tussen clubs in de Eredivisie onderschat.

De markt voor uitzendrechten van voetbalwedstrijden is wat economen noemen een *winner-take-all* markt. Een belangrijk kenmerk van zo'n markt is dat de vragende partijen uitsluitend geïnteresseerd zijn in het beste product dat op de markt te krijgen is. Voor deze 'winnaar' biedt men tegen elkaar op, terwijl voor de andere producenten – die soms slechts een fractie minder interessant zijn – niet of nauwelijks belangstelling bestaat. Zo leidt een miniem verschil in relatieve kwaliteit tot enorme verschillen in opbrengsten. Een aanvullende eigenschap van 'winner-take-all' markten zijn de hoge vaste kosten (de betaalde uitzendrechten en de productiekosten).

Dit maakt dat er een drempel in de markt ligt: wedstrijden of clubs die minder interessant zijn dan 'de winnaar' zullen al snel zo weinig kijkers trekken dat de uitzendrechten in feite geen economische waarde hebben. Wanneer we deze analyse toepassen op de Eredivisie, kunnen Ajax, PSV en Feyenoord hun rechten voor aanzienlijke be-

dragen verkopen. Voor de clubs onder de top-3 nemen de perspectieven echter snel af. Hun pakketten zijn niet interessant genoeg om uitzending te rechtvaardigen.

Het idee van een dynamische markt waarop diverse clubs individueel hun uitzendrechten aanbieden, is dus een illusie. Die constatering wordt onderstreept door het feit dat clubs niet zelfstandig hun 'product' op de markt kunnen brengen. Clubs kunnen geen Eredivisiewedstrijden aanbieden zonder deel te nemen aan die competitie en aan alle afspraken die in dat kader worden gemaakt, bijvoorbeeld over het speelschema. Zonder coördinatie ontstaat een chaotisch aanbod van wedstrijden dat niet alleen exploitatieve nadelen met zich meebrengt, maar ook vanuit veiligheidsoogpunt (rivaliserende supportersstromen die elkaar onderweg kruisen) onwenselijk is.

In een sportcompetitie zijn altijd marktafspraken nodig tussen concurrenten, oftewel mede-productanten. Voetbalclubs hebben elkaar én een coördinerend orgaan nodig om het product 'uitzendrecht van een competitiewedstrijd' te kunnen aanbieden. Met de beschuldiging van 'kartelafspraken' lijkt de NMa deze specifieke kenmerken van de sportmarkten niet onvoldoende te onderkennen.

Naast de vraag of individuele exploitatie van uitzendrechten door clubs *überhaupt* mogelijk is, gaat het er ook om of dit wenselijk is. Ook hier lijkt de NMa kort door de bocht te gaan en de gevolgen van het loslaten van de collectieve verkoop te onderschatten. Volgens het principe van de 'winner-take-all' markt zal het verschil tussen rijk en arm in de Eredivisie toenemen. De drie topclubs zullen bij individuele exploitatie méér televisiegelden ontvangen dan in de huidige situatie. De overige clubs gaan er fors op achteruit. Het gevolg laat zich raden. De spanning vloeit weg uit de competitie en diverse clubs zullen in (verdere) financiële moeilijkheden raken.

Horizontale solidariteit is noodzakelijk om de nationale competitie in stand te houden. Gedwongen solidariteit wel te verstaan. Het idee van de NMa dat Ajax, PSV en Feyenoord ook bij individuele exploitatie van hun uitzendrechten vrijwillig een deel van hun inkomsten zullen blijven afstaan aan hun collegaclubs getuigt van naïviteit.

Het individueel exploiteren van uitzendrechten door clubs zal niet leiden tot meer wedstrijden op televisie. Het door de NMa ingezette middel kan daarmee voor de Nederlandse voetbalsupporter wel eens erger uitpakken dan de kwaal.

Pieter Verhoogt is als sporteconoom werkzaam bij KPMG Bureau voor Economische Argumentatie.